

Benvinguts al terror

2004-01-09 13:00:56

Don DeLillo

Cosmòpolis

Traducció de Mercè Costa Clos

Edicions 62, Barcelona, 2003

La primavera de l'any dos mil, d'aquell escatològic i ja llunyà any dos mil, semblava que les prediccions més malastrugues volien fer-se realitat. Però el cataclisme no venia d'un gran conflicte bèl·lic, d'un enfrontament amb armes de destrucció massiva originat entre països d'alguna de les moltes zones inestables –calentes– del planeta. El *crack* –i el terme no és casual– tornava a produir-se en el punt més feble d'aquest immens decorat global de cartó-pedra: el món de les finances i, en concret, el de la borsa. Efectivament, alguna de les empreses dedicades al sector tecnològic que havien assolit proporcions monstruoses en molt poc de temps, van començar a esclatar –la famosa bombolla–, a fer fallida irremeiablement, en el que per a molts era el principi del final. La cosa, però, no va anar a més, i al remat es va parlar, com tantes altres vegades, d'un reajustament intern d'aquest sector del sistema capitalista.

Cosmòpolis, la darrera novel·la del nord-americà Don DeLillo, podria llegir-se com un relat condensat i accelerat fins al vertigen d'aquest procés. Un procés personificat en la figura d'Erich Michael Packer, un jove geni de les finances que ho té tot, però que, com un nou Ícar, ha pujat tan amunt que ara està a punt d'iniciar una irrevocable caiguda en picat que implica també la seua mort física. Un home ric i sense escrúpols, i acostumat a veure acomplerts els seus capritxos més inversemblants, que ha decidit crear la ciutat, acompanyat de guardaespalles i assessors, per tal de tallar-se els cabells; i aquesta acció, que li ocuparà tot un dia –el dia saturat de fets i de trobades que ens narra la novel·la– suposarà el seu final. La gran destresa narrativa de l'autor, doncs, fa que es pugui encabir tota aquesta efervescència en una novel·la relativament breu –unes dues-centes pàgines– que condensa tota la història en el reduït marc temporal d'un dia qualsevol d'abril de dos mil, i en un espai gairebé únic també com és el d'una limusina privada i equipada amb allò més impensable. La limusina-despatx que recorre uns carrers de Nova York atapeïts de gent per la coincidència en l'espai i en el temps amb una nombrosa manifestació antiglobalització, amb el multitudinari soterrament d'un raper famosíssim i considerat per molts com un guru, i per la visita a la ciutat del president del país.

Però és el terror el gran tema de *Cosmòpolis*, un terror omnipresent al món occidental actual i, especialment, als EUA; una amenaça en part real i en part entelèquia amplificada per aquells que en trauen rèdits en forma de guerra preventiva. Però pel que té de real, és l'amenaça que ha fet als nord-americans adonar-se que ells també poden ser vulnerables, que l'època de la impunitat –de castigar sense ser castigats– pot haver acabat. I és també l'amenaça que plana sobre el cap de Packer, personificació d'aquell inexpugnable i complagut món en què, de sobte i sense saber molt bé com ni per què, s'ha introduït el dubte. La consciència, doncs, de la pròpia fragilitat, la de Packer i la del totpoderós món occidental al mateix temps: un terror que té tanta importància com per acabar esdevenint un personatge més, invisible però omnipresent i amenaçador, fins que es materialitza en la persona que haurà d'acabar amb la seua vida.

El de *Cosmòpolis* és un món alienat, una societat que ens és contemporània però que té, al mateix temps, innegables trets futuristes. Una mena de nova *Metròpolis* on la tecnologia dóna el poder però al mateix temps coarta la llibertat individual, on el sexe són dos cossos desconeguts embotits en plàstic aïllant, on la rata esdevé moneda de curs legal. Un món deshumanitzat, on la velocitat i l'afany per fer diners a tota costa són elements consubstancials, i on l'home ha esdevingut esclau d'ell mateix, de tal

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

manera que la solució, a diferència del que ocorria a la ciutat de Fritz Lang, ja no passa per sabotejar la màquina que ens nuga, perquè nosaltres en som part. En definitiva, doncs, una novel·la difícil, antipàtica –ens atreviríem a dir que volgudament antipàtica–, digna representant d'allò que podem designar com la postmodernitat en la literatura –si bé, sota aquesta etiqueta, s'amaga en moltes ocasions una manifesta incapacitat per construir històries creïbles: no és el cas– que genera en el lector sentiments de rebuig cap a l'univers que representa i cap als habitants d'aquest. Una dolorosa i pessimista mirada a l'home del segle XXI.